

SĂCĂLAZ

Sediul consiliului local: Săcălaz, str. a IV-a nr. 368, telefon/fax 0256/367101;

Coordonate:
45°45'37" lat. N;
21°06'44" long. E;

Repere istorice:
-1392 - prima atestare documentară cu numele de **Zakálháza**, aparținând familiei Peterdi;
-1520 - Săcălazul aparține nobilului **Matei Literatus**;
-1717 - satul Săcălaz avea 66 de case, fiind populat cu români;
-1765 - primele colonizări germane (se ridică 300 de case);
-1767 - românii din Săcălaz sunt strămutați la Toracu Mare;
-13 septembrie 1867 - s-a născut la Beregsău Mare dr. **Aurel Cosma**, prefect, deputat (d.31.07.1931);
-11 august 1881 - s-a născut la Beregsău Mare **Coriolan Baltă**, senator, prefect, primar (d.19.0.1946);
-23 septembrie 1932 - s-a născut **Ilie Dobrici**, jurnalist, fost director al postului Radio Timișoara (d.1.11.1997);
-1936 - în Beregsău Mare existau școală primară, cor bărbătesc (din 1894), bancă, fabrică de sifon, oficiu poștal, gară, societatea sportivă „**Doxa Beregsău**”;
-la Săcălaz erau 788 de case, grădiniță de copii, școală primară, două fanfare, cor bărbătesc, moară, cooperativă de credit, gară, oficiu poștal;
-8 februarie 1951 - se naște la Beregsău Mic **Vasile Petrea**, fost director al SRI Timiș, colonel (r);
-1980 - apare „**Monografia istorică a satului Săcălaz**” de **Franz Faulhaber** (student la Universitatea Babeș-Bolyai);
-1996 - apare „**Beregsău-Mare, Monografie**”, de prof. dr. **Ioan Viorel Boldureanu**;
-2000 - apare primul număr al „**Foii Săcălazului**” (coordonator **Șt. Tomoiogă**);
2004 - încep primele construcții de case în

cartierul rezidențial al comunei;
-2006 - este inaugurat Parcul Industrial din Săcălaz;

-2009 - apare monografia „**Săcălaz - Timp și istorie**”;

Populația stabilă la 1 ianuarie 2010 - total: 7 316 de persoane, dintre care:

- masculină = 3 600 de persoane

- feminină = 3 716 de persoane

Numărul locuințelor la 1 ianuarie 2010: 2 261

Sate componente: Săcălaz, Beregsău Mare (1335, Berukzo), Beregsău Mic (1317, villa Nemti);

Instituții școlare: Școli cu clasele I-VIII: Săcălaz și Beregsău Mare; Școala cu clasele I-IV: Beregsău Mic; Grădiniță cu program prelungit: Săcălaz; Grădinițe cu program normal: Beregsău Mare și Beregsău Mic;

Instituții sanitare: Cabinete medicale: Săcălaz (două), Beregsău Mare și Beregsău Mic; Farmacii umane: Săcălaz (două); Cabinete stomatologice: Săcălaz (două); Cabinet sanitar-veterinar: Săcălaz; Farmacii veterinare: Săcălaz (două);

Instituții culturale: Cămine culturale: Săcălaz, Beregsău Mare și Beregsău Mic; Bibliotecă: Săcălaz (fondată în anul 1962);

Baze sportive: Săcălaz;

Biserici: Biserici ortodoxe române: Săcălaz, Beregsău Mare (1793) și Beregsău Mic (2001); Biserică ortodoxă sârbă Beregsău Mic (1810); Biserică romano-catolică Săcălaz (1772); Biserici penticostale: Săcălaz (două); Biserici baptiste: Săcălaz (2004) și Beregsău Mare (1902);

Ruga și alte manifestări cultural-religioase: Săcălaz (24 mai), Beregsău Mare (luna mai) și Beregsău Mic (luna iunie); Zilele Săcălazului (3-5 octombrie).

PRIMĂRIA ȘI CONSILIUL LOCAL AL COMUNEI SĂCĂLAZ

Todașcă Ilie	primar	Mureșan Cornel-Eugen, consilier	PNG
Brândușa Silviu Adrian	viceprimar	Olar Viorel-Ioan, consilier	PDL
Bălașa Sergiu, consilier	PNL	Rauți Petrică, consilier	IND
Blejușca Gheorghe, consilier	PNL	Topala Sorin, consilier	PDL
Buboi Ligius-Cosmin, consilier	PDL	Tulcan Ioan, consilier	PDL
Gurița Cristian, consilier	PDL	Stoicov Viorica, consilier	PDL
Lanciu Viorel, consilier	PDL	Vasiu Liviu, consilier	PNL
Mânz Marian, consilier	PDL		

SĂCĂLAZ

DE-ALE SĂCĂLAZULUI

1 Ca și în cazul altor așezări șvăbești, planul localității Săcălaz a fost întocmit la Viena, sub forma unei table de șah având în centru biserica romano-catolică 1 Principala sărbătoare era și în Săcălaz „Kirchweih”-ul, adică Ziua Bisericii, care avea loc într-o zi de sâmbătă, toamna. Se ținea o slujbă religioasă specială, avea loc o defilare a tinerilor îmbrăcați în costume populare germane, urmata de dansuri. La Săcălaz a avut loc un ultim Kirchwei adevărat în anul 1992, înainte de emigrarea masivă a populației germane din Banat 1 La centenarul școlii din Săcălaz (29 septembrie 2001) au fost prezente peste 200 de persoane de origine germană. A venit la serbare și **Michael Koppi**, reprezentant al primăriei din **Reutlingen** (Germania) - oraș în care s-au așezat un număr mare de șvabi din Săcălaz - dar și **Ionel Cipu**, primarul din Toracul Mare, sat înființat de românii din Săcălaz în urmă cu peste 250 de ani 1 **Giorgiana Sas** este una dintre sportivele de performanță ale comunei. Practică gimnastica la Timișoara de la o vârstă fragedă și a obținut rezultate remarcabile în acest sport dificil, sub îndrumarea antrenorilor **Marcel Benea** și **Mariana Tomceanu** 1 Frații **Marcel** și **Dan Bulzan**, un inginer și un informatician din Săcălaz, au înființat în grădina casei prima fermă de melci din România (heliocultură). Din păcate, rentabilitatea afacerii nu a fost una pe măsura așteptărilor 1 La Săcălaz, în prezența Ambasadorului Regatului Țărilor de Jos, Excelența Sa Pieter **Jan Wolthers**, a fost coaptă prima pâine în brutăria Centrului de Zi „Pentru Voi” cu locuințe protejate (adultii cu dizabilități intelectuale), proiect umanitar realizat cu sprijinul unui grup de sponsori din Olanda. 1 Despre **Josef Andreas Gebhard**, născut la Cărpiniș la 23 iulie 1884, se spune că a urmat cursurile Școlii primare în Săcălaz, apoi a fost ucenic la magazinul „Steaua Albastră” din Timișoara, a emigrat în SUA, apoi s-a aventurat în Insula Timor (Indonezia), unde i-ar fi condus pe localnici într-o bătălie împotriva colonialiștilor englezi și, ca urmare, a fost ales de triburile băștinașe rege. Se va întoarce apoi, pentru scurt timp, în satul natal din Banat, după care va pleca din nou în SUA, unde ar fi murit la mijlocul secolului trecut 1 Săcălazul are cei mai mulți **Cetățeni de Onoare** dintre comunele timișene: Heim Siegfried, Walter Hochrainer, Johannes Pils, văduvele și veteranii de război Ioan Birău, Buhnici Vasile, Schiper Severin, Slănină Vasile, Tulbure David, Alexandru Feri, Blejușcă Maria, Bodea Elisabeta, Filipovici Maria, Ion Suzana, Jitaru Maria, Niklas Tomina, Nișcu Angela, Plohod Emilia, Anca Elisabeta, Gelei Alexandra, Petru Aurel, Tudoroniou Ion, Belmustață Catia, Bogarin Ioana, Bulfă Ecaterina, Cincu Iovanca, Doboșan Elena, Luminosu Eva, Papană Emilia, Pachi Ecaterina, Pauliuc Lucreția, Pecu Aurelia, Prodan Elena, Gaiță Elena, Stanca Stela, Laeș Leontina, Andronic Mihai, Novăcuți Ioan, Petrov Gyorgy, Rusu Mihail, Secoșan Dușan, Stredie Vasile, Fock Rozalia, Gruin Vucosava, Milin Nadia, Patrichi Melania, Popov Paraschiva, Maxim Nevenca, Oprea Ana, Ilie Damaschin, luptătorii în Irak Toth Cătălin, Merca Claudiu, Cotocea Ionel, Iancu Marius, Bugarin Mihai, Nebancea Alin 1 Jurnalistul **Ilie Dobrici** din Beregsău Mare a rămas cunoscut pentru emisiunile sale de la Radio Timișoara. Alți doi redactori de la TVR Timișoara, **Adrian Cireap** și **Florin Mioc**, își au rădăcinile pe linie maternă în Beregsău Mare.

AVEREA LUI BECALI

George Becali este una dintre personalitățile din România de azi care a îmbinat politica cu fotbalul pentru a câștiga imagine publică. Născut lângă Tulcea, în județul Brăila, în anul 1958, Becali a inserat întotdeauna în biografia sa faptul că e aromân de origine din Cadrilater și că familia sa, în urma Tratatului României cu Bulgaria (septembrie 1940), a fost obligată să părăsească sudul Dobrogei, mutându-se în comuna Săcălaz, mai exact în satul Beregsău Mic, unde a primit cinci

hectare de pământ. În anii '50 familia Becali a fost deportată în Bărăgan, capul familiei fiind cunoscut pentru atitudinea sa anticomunistă. După anul 2004, la intrarea lui George Becali în politică, s-a creat legenda că acesta ar deține suprafețe imense de pământ lângă Timișoara. De fapt, e vorba de cele 5 hectare primite de familia Becali în urma bejaniei acesteia din sudul Dobrogei.

SĂCĂLAZ

DRUMUL
BEJANIEI

„Într-o zi de primăvară / În amurg de seară /
Zeci și zeci de cară / Din Săcălaz plecară /
Care și animale / Oameni arși de soare /
Cu lacrimi și jale / Pe lângă Bega la vale”

La intrarea în comuna Săcălaz se află un indicator dovedind că localitatea este înfrățită cu așezarea Torac din Serbia. Nu este vorba de o înfrățire protocolară între localități, așa cum au apărut în România cu sutele după anul 1989, ci de una veche și care-i leagă în mod natural pe locuitorii din Săcălaz și Torac. După cucerirea Banatului de către Imperiul Habsburgic, localitățile existente în regiune trec în proprietatea Casei Imperiale Austriece. La 14 iulie 1765 împărăteasa Maria Theresia semnează un Ordin al Curții de la Viena prin care „toate satele românești aflate în calea coloniștilor germani trebuiau mutate în altă parte”. Săcălazul timișean era una dintre aceste localități.

NUNTĂ ROMÂNEASCĂ DIN TORACUL MARE (BANATUL JUGOSLAV)
(Auzăm de tot a vestitul călător Ion Parâin).

Băștinașii sunt alungați din sat în sudul Torontalului, pe teritoriul de azi al Banatului sârbesc. E vorba de 300 de familii puse pe drumuri, în jur de 2 000 de suflete, imbarcate în 500 de care trase de boi. Oamenii se așază nu departe de „Drumul Mare” (al împăratului), care lega Timișoara de orașul Becicherecu Mare. Pribegii români

Șvăboaică din
Săcălaz, înc. sec. XX

dau numele noii localități Săcălaz, în amintirea satului pe care au fost obligați să-l părăsească. În anul 1779, după anexarea Banatului de către Ungaria, numele Săcălaz e înlocuit cu cel de Nagy Torac - **Toracul Mare**.

SATUL CU DOI PREFECȚI

La 13 septembrie 1867, în familia învățătorului Damaschin Cosma se naște **Aurel Cosma** (foto). Face școala primară în satul Topolovățu Mare, unde tatăl său era dascăl, apoi urmează cursurile Liceului romano-catolic din Timișoara. Absolvă în anul 1888. Urmează Facultatea de Drept la Debretin, apoi la Budapesta, unde la anul 1884 obține titlul de doctor în științe juridice. Avocat la Timișoara, participă intens la viața comunității românești din Banat. În 1905 este propus candidat al Partidului Național Român în Dieta de la Budapesta. Este înfrânt de candidatul guvernamental, așa cum se va întâmpla și-n anul 1906, la alegerile anticipate. Izbucnește primul război mondial. Aurel Cosma este mobilizat și numit comandant al lagărului de prizonieri din Timișoara (cartierul Fabric). Participă la Marea Adunare de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918, ca delegat al Becicherecului Mic. La 25 iulie 1919, Aurel Cosma este numit de Consiliul Dirigent Român ca prefect al noului județ Timiș-Torontal, înlocuind prefectul instalat de armata sârbă. La 3 august 1919, prefectul Cosma întâm-

pină la Timișoara armata română eliberatoare.

După numirea sa ca prefect, intră în rândurile PNL și va conduce organizația județeană a acestui partid până în 1930. Va fi deputat în circumscripția electorală Timișoara. La 26 iulie 1931, Aurel Cosma suferă o criză cardiacă severă ce se va dovedi fatală. Trece la cele veșnice la 31 iulie 1931.

Beregsău Mare a mai dat un prefect de Timiș-Torontal, pe **Coriolan Baltă**. Născut în 11 august 1881, în familia preotului Ioan Baltă, a urmat Facultatea de Drept din Cluj (1907). Doctor în drept. Avocat în Baroul Timișoara (1911). În timpul primului război mondial este prizonier trei ani în Rusia. Din 8 august 1919 este numit prim-pretor al plasei centrale Timișoara. Prin Decret regal, prim pretorul Coriolan Baltă este delegat în ianuarie 1922, pentru o lună, prefect de Timiș-Torontal. A fost ales senator (PNȚ) și a fost primar al Timișoarei (1930-1931). A fost decorat cu ordinul Steaua României. Trece la cele veșnice în 19 septembrie 1946.

